

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen, bankenheten
Thomas Hagberg
Nils Friberg

Stockholm
2023-10-31

Vår referens
Patrick Krassén

Dnr
Fi2023/01259

Remissyttrande

Betänkandet *Staten och betalningarna* (SOU 2023:16)

Företagarna har beretts möjlighet att avge remissyttrande om det angivna betänkandet. Här följer våra synpunkter.

Sammanfattning av förslaget

I betänkandet föreslås ett antal förändringar av statens roll avseende betalningssystem. Bland annat berörs att staten bör hjälpa fler att komma in på den digitala betalningsmarknaden och ges ökat ansvar för säkerheten i betalningsekosystemet, att staten i bland annat upphandlingar ska säkerställa att företag inte själva kan välja bort att utföra samhällsviktig verksamhet när marknadsförutsättningarna förändras, att det ska bli svårare att säga upp betalkonton med grundläggande funktioner, att undervisning om betalningar och konsumentkredit ska ingå i skolans samhällskunskapskurser, att en myndighet ska ges i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av konkurrensen på betalningsmarknaden, förslag om civil beredskap och cybersäkerhet i betalningssystemet, skyldighet för myndigheter och den som bedriver myndighetsutövning eller tillhandahåller offentligt finansierade tjänster att godta legala betalningsmedel upp till viss nivå, aspekter av kryptovalutor och digitala centralbanksvalutor, och formen för statens utbetalningar.

De nya lagarna och övriga lagförslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2024. Förordningsändringar ska dock träda i kraft den 1 januari 2024.

Företagarnas inställning

Betänkandet är omfattande och Företagarnas kommentarer begränsas därför till enbart vissa aspekter.

Ett undantag från kassaregisterreglerna föreslås vid händelse av fredstida krissituation eller höjd beredskap. Företagarna hade velat se en djupare översyn av kassaregisterlagen. Ett antal indikationer har kommit de senaste åren på att kassaregisterkravet är betungande för näringsidkare, utan att medföra de avsedda positiva effekterna. I Skatteverkets utvärdering 2022 konstaterades också att kravet är svårt att utvärdera.¹

Vad gäller betalningsmedel föreslår utredaren att näringsidkare som tillhandahåller livsnödvändiga varor ska acceptera flera betalningssätt, även sådana som fungerar vid större störningar i elförsörjning eller elektroniska kommunikationer, och att näringsidkare ska vara skyldiga att godta legala betalningsmedel för avgifter om dessa avser ett rättsförhållande som har en ”övervägande

¹ Skatteverket, Införandet av krav på kassaregister och Skatteverkets kassaregisterbesök, 2022-04-06

offentligrättslig prägel” (upp till 0,25 prisbasbelopp). Detta omfattar enligt författningskommentaren privata aktörer som på uppdrag av det allmänna bedriver myndighet eller tillhandahåller sådana tjänster som finansieras av offentliga medel, och även privata utförare av verksamhet som är offentligrättsligt reglerad utan inslag av myndighetsutövning. Dessa avvägningar synes rimliga, men det finns en osäkerhet i hur begreppet ”övervägande offentligrättslig” ska tolkas. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör regeringen se över om möjlighet till ökad tydlighet i bestämmelsen kan uppnås.

I betänkandet berörs frågan om rätt till betalkonto med grundläggande funktioner, s.k. kontraheringsplikt. Utredaren föreslår inte att utöka denna rättighet till juridiska personer. Företagarna anser att utredningen behandlar denna fråga alltför kortfattat (slutsats i avsnitt 6.6.3) och att det finns starka skäl att utöka företagares rätt till betalkonto, eftersom bankkonto är en grundläggande förutsättning för att kunna bedriva näringsverksamhet på ett effektivt sätt.

Utredningen konstaterar att det ”är helt centralt att staten ställer relevanta och tydliga krav på aktörer som utför samhällsviktig verksamhet (t.ex. betalningsförmedling). Staten bör bl.a., i upphandling eller i liknande krav, säkerställa att företag inte själva kan välja bort att utföra samhällsviktig verksamhet när marknadsförutsättningarna förändras.” Företagarna saknar en tydlig konsekvensanalys av hur sådana krav kan komma att påverka företag som är aktuella för sådana upphandlingar.

På olika sätt berörs penningtvättsregelverket i betänkandet. Det är ett stort och komplext område, som påverkas i hög grad av EU-lagstiftning. Företagarnas hållning är att penningtvättsreglerna måste utformas utifrån en seriös kostnad/nytta-analys. Vi får allt fler indikationer från företagare att penningtvättsreglerna är försvårande och betungande för dem, utan synbar nytta.

Utredningen lägger fram många förslag, av varierande grad av komplexitet. Konsekvensutredningen brister i att det inte finns tillräckliga analyser av konsekvenser för företag och näringsidkare. Det synes därför som väldigt kort period att ändringarna ska införas redan 1 januari respektive 1 juli 2024. Med tanke på områdets komplexitet bör införandet av eventuella ändringar ske tidigast 1 januari 2025.

Patrick Krassén
Policychef
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna